

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo rada, mirovinskoga
sustava, obitelji i socijalne politike

PROVEDBENI PROGRAM

Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i
socijalne politike za razdoblje 2024. - 2028.

Datum: 13. rujan 2024.

Sadržaj	
1. PREDGOVOR	6
2. UVOD	7
2.1. Djelokrug rada Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	7
2.2. Vizija	8
2.3. Misija	8
2.4. Organizacijska struktura Ministarstva.....	8
2.5. Ustanove u nadležnosti Ministarstva.....	9
3. OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA KOJI ĆE SE ADRESIRATI PROVEDBOM PROGRAMA	9
4. OPIS MJERA	11
4.1. SIGURNIJE TRŽIŠTE RADA	11
MJERA 1: Uspješna apsorpcija sredstava fondova Europske unije u nadležnosti MROSP-a u svrhu ispunjavanja ciljeva kohezijske politike EU	11
MJERA 2: Mapiranje vještina potrebnih na tržištu rada kao podloga za kreiranje obrazovnih programa i dodjelu vaučera	12
MJERA 3: Utvrđivanje vještina i potencijala radne snage u cilju cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere	12
MJERA 4: Implementacija HKO u području standarda zanimanja	12
MJERA 5: Obrazovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba za stjecanje zelenih i digitalnih vještina dodjelom vaučera	13
MJERA 6: Razvoj analitičkih podloga (digitalnih profila sektora) za predikcije potreba tržišta rada i kreiranje politika zapošljavanja temeljenih na dokazima	13
MJERA 7: Praćenje zapošljavanja osoba sa stečenim kvalifikacijama radi izrade preporuka upisne politike	13
MJERA 8: Jačanje dostupnosti usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja za odabir i razvoj karijere te obrazovnog programa sukladno potrebama tržišta rada	14
MJERA 9: Brzo i učinkovito osiguranje socijalnog minimuma na društveno prihvatljivoj razini	14
MJERA 10: Unaprjeđenje sustava profiliranja i segmentacije nezaposlenih osoba.....	14
MJERA 11: Izrada i provedba odgovarajućih mjera aktivne politike zapošljavanja s naglaskom na ranjive skupine	15
MJERA 12: Praćenje i evaluacija ishoda mjera aktivne politike zapošljavanja.....	15
MJERA 13: Razvijati sustav podrške za uključivanje neaktivnih radno sposobnih osoba na tržište rada s posebnim naglaskom na osobe u NEET statusu.....	15
MJERA 14: Jačanje kapaciteta HZZ-a u pružanju usluga informiranja o slobodnim radnim mjestima i posredovanja pri zapošljavanju	16

MJERA 15: Poticanje zapošljavanja ranjivih skupina kroz društveno poduzetništvo	16
MJERA 16: Jačanje kapaciteta HZZ-a (e-HZZ).....	16
MJERA 17: Priprema osoba s invaliditetom za zapošljavanje	16
MJERA 18: Provodenje aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom	16
MJERA 19: Digitalizacija OiRA on-line alata za procjenjivanje rizika.....	17
MJERA 20: Informatizacija izrade procjene rizika.....	17
MJERA 21: Preventivno djelovanje nadležnog specijalista medicine rada na mjestima rada	17
MJERA 22: Nadogradnja Informacijskog sustava zaštite na radu.....	18
MJERA 23: Povećanje osviještenosti poslodavaca i radnika o značenju prevencije u području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.....	18
MJERA 24: Povećati broj inspektora rada i povećati broj provedenih inspekcijskih nadzora	18
MJERA 25: Podizanje kvalitete rada i razine odgovornosti rada ovlaštenih osoba za obavljanje poslova zaštite na radu.....	19
MJERA 26: Uvođenje sustava upravljanja sigurnošću i zdravljem na radu prema normi HRN ISO 45001	19
4.2. OSNAŽIVANJE OBITELJI I PODRŠKA MLADIMA.....	20
MJERA 27: Nastavak reforme mirovinskog i socijalnog sustava	20
4.3. BRIGA O UMIROVLJENICIMA I DJELOTVORAN SUSTAV SOCIJALNE SKRBI	20
MJERA 28: Poboljšanje materijalnih uvjeta za umirovljenike	20
MJERA 29: Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme	20
MJERA 30: Sveobuhvatna dijagnoza siromaštva i socijalne isključenosti.....	20
MJERA 31: Povećanje primjerenoosti socijalnih naknada i poboljšanje pokrivenosti najosjetljivije skupine zdravstveno osiguranih osoba dopunskim zdravstvenim osiguranjem.....	21
MJERA 32: Informatizacija socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite.....	21
MJERA 33: Razvoj i provedba programa usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti ranjivih skupina	22
MJERA 34: Daljnji razvoj volonterstva u Republici Hrvatskoj.....	22
MJERA 35: Poboljšanje dostupnosti besplatnih obroka djeci u siromaštvu ili u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23
MJERA 36: Poboljšanje integriranog pristupa skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.....	23
MJERA 37: Poboljšanje i dostupnost besplatnih programa usmjerenih socijalnom uključivanju djece i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.....	23

MJERA 38: Transformacija, deinstitucionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom	24
MJERA 39: Uvođenje jedinstvenog nalaza i mišljenja koji će vrijediti u svim sustavima za koje se provodi vještačenje	24
MJERA 40: Osnaživanje pružatelja podrške osobama s invaliditetom u zajednici	25
MJERA 41: Edukacija i promicanje aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s ciljem zaštite i promicanja prava osoba s invaliditetom	25
MJERA 42: Poticanje gradova na osnivanje i djelovanje dječjih vijeća	25
MJERA 43: Poticanje dječje participacije u djelovanju Vijeća korisnika kod pružatelja socijalne usluge smještaja za djecu i Vijeća udomljene djece i mladih	25
MJERA 44: Edukacija pravnika na poslovima za djecu i obitelj u centrima za socijalnu skrb	25
MJERA 45: Edukacija posebnih skrbnika za zastupanje djeteta u zaštiti osobnih i imovinskih prava	26
MJERA 46: Povećanje opsega pružanja izvaninstitucijskih usluga na područjima na kojima te usluge nisu dostatne	26
MJERA 47: Nastavak procesa deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga	26
MJERA 48: Izgradnja centara za starije osobe	27
MJERA 49: Poticanje razvoja udomiteljstva (povećanje broja udomiteljskih obitelji)	27
MJERA 50: Razvoj novih usluga	27
MJERA 51: Uvođenje novih profila radnika za pružanje socijalnih usluga	28
MJERA 52: Utvrđivanje cijena socijalnih usluga za pružatelje socijalnih usluga u mreži temeljem jedinstvene metodologije za izračun cijena	28
MJERA 53: Unaprjeđenje procjene potreba u skladu s jedinstvenom metodologijom za procjenu potreba	28
MJERA 54: Poboljšanje infrastrukturnih kapaciteta za pružanje socijalnih usluga	28
MJERA 55: Zapošljavanje dodatnog broja radnika za pružanje socijalnih usluga	28
MJERA 56: Organiziranje edukacija i supervizije za podizanje kompetencija stručnjaka i udomitelja koji sudjeluju u pružanju socijalnih usluga	29
MJERA 57: Volontiranje kao doprinos u pružanju socijalnih usluga	29
MJERA 58: O sposobljavanje pružatelja socijalnih usluga za održivi razvoj (organiziranje izobrazbe za stjecanje znanja, tehnika i vještina o izvorima i načinima prikupljanja sredstava; osnivanje društvenih poduzeća)	29
4.4. BORBA PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA, DJECOM I U OBITELJI	29
MJERA 59: Razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uzneniranja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama te mogućnostima zaštite žrtava	29

MJERA 60: Jačanje kompetencija državnih službenika i stručnjaka različitih ustava koji pružaju pomoć i potporu žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja	29
MJERA 61: Osiguravanje dostupnosti specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja	30
MJERA 62: Podrška djeci žrtvama i svjedocima kaznenih djela.....	30
MJERA 63: Podrška djeci žrtvama obiteljskog nasilja	30
MJERA 64: Podrška djeci žrtvama i počiniteljima međuvršnjačkog nasilja.....	30
MJERA 65: Uspostavljanje Alimentacijskog fonda (Donošenje Zakona o privremenom uzdržavanju)	30
4.5. DJELOTVORNA JAVNA UPRAVA	31
MJERA 66: Unapređenje rada Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje	31
4.6. DOSTUPNIJI I ODRŽIVIJI ZDRAVSTVENI SUSTAV	32
MJERA 67: Unaprjeđenje znanja o mentalnom zdravlju djece kod svih relevantnih dionika stručnjaka u sustavima: odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi	32
MJERA 68: Podrška roditeljstvu u obiteljima u riziku.....	32

1. PREDGOVOR

Provedbeni program Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (dalje u tekstu: Provedbeni program) je sukladno članku 21. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17, 151/22) kratkoročni akt strateškog planiranja koji vrijedi za vrijeme trajanja mandata Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. do 2028. godine.

Provedbeni program je institucionalni dokument koji opisuje viziju, misiju i prioritete djelovanja Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, definira mjere za provedbu ciljeva i prioriteta Programa Vlade Republike Hrvatske 2024. – 2028. i drugih relevantnih akata strateškog planiranja te ih razrađuje na elemente koji su potrebni za učinkovitu provedbu što uključuje poveznicu s financijskim planom Ministarstva odnosno Državnim proračunom Republike Hrvatske.

Isti se temelji na svim načelima strateškog planiranja i upravljanja razvojem, načelima točnosti i cjelovitosti učinkovitosti i djelotvornosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat, održivosti, partnerstva i transparentnosti.

Okvir za izradu Provedbenog programa je Program Vlade Republike Hrvatske 2024.-2028. koji je sveobuhvatan prikaz prioritetnih područja, mjera i aktivnosti kojima će se u okviru ovlasti postići socijalna sigurnost, perspektivna budućnost, ekonomska suverenost, osnažena državnost i globalna prepoznatljivost.

Ovim Provedbenim programom utvrđuju se mjere koje doprinose provedbi ciljeva Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. – 2028. godine, kako slijedi:

Cilj 1.2. Sigurnije tržište rada

Cilj 2.1. Osnaživanje obitelji i podrška mladima

Cilj 2.2. Briga o umirovljenicima i djelotvoran sustav socijalne skrbi

Cilj 3.4. Borba protiv nasilja nad ženama, djecom i u obitelji

Cilj 3.5. Djelotvorna javna uprava

Cilj 3.6. Dostupniji i održiviji zdravstveni sustav

Također, elementi sadržani u Provedbenom programu omogućit će praćenje rezultata i ocjenu djelotvornosti mjera u okviru zacrtanih ciljeva javnih politika.

2. UVOD

2.1. Djelokrug rada Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike

Člankom 15. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave („Narodne novine broj 85/20) utvrđen je djelokrug Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Ministarstvo obavlja upravne i druge poslove koji se odnose na:

- politiku zapošljavanja i uređivanje radnih odnosa;
- tržište rada i aktivne politike zapošljavanja;
- programe radnih prekvalifikacija i povećanja zapošljivosti;
- evidenciju nezaposlenosti i pomoć pri zapošljavanju;
- socijalno partnerstvo i odnose sa sindikatima i udrugama poslodavaca u području radnopravnih odnosa, tržišta rada i zapošljavanja;
- radnopravni status hrvatskih državljana zaposlenih u inozemstvu i poslove vezane uz njihov povratak i zapošljavanje u zemlji;
- radnopravni status stranih državljana zaposlenih u Republici Hrvatskoj;
- unapređenje sustava zaštite na radu; međunarodnu suradnju na području rada i zapošljavanja.
- sustav i politiku mirovinskoga osiguranja
- skrb o osobama i obiteljima koje nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba ili im je pomoć potrebna radi otklanjanja uzroka socijalne ugroženosti;
- utvrđivanje mreže ustanova socijalne skrbi i mreže djelatnosti te usklađivanje njihova rada i pružanje stručne pomoći;
- provođenje upravnog, inspekcijskog i stručnog nadzora nad radom ustanova socijalne skrbi, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, komorama, stalnim prikupljanjem humanitarne pomoći, humanitarnim akcijama, drugim pravnim i fizičkim osobama koje pružaju socijalne usluge i nad obavljanjem djelatnosti dadilje;
- odlučivanje o osnivanju, prestanku i statusnim promjenama ustanova socijalne skrbi;
- diseminiranje i analiziranje podataka o korisnicima u sustavu socijalne skrbi te izradu statističkih pregleda i izvješća;
- promicanje prava osoba s invaliditetom, podizanje kvalitete njihova života i razvoja izvaninstitucionalnih oblika skrbi za osobe s invaliditetom;
- unapređivanje zakonodavne regulative u svrhu poboljšanja kvalitete življenja korisničkih skupina iz nadležnosti Ministarstva
- razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi za starije osobe;
- zaštitu žrtava trgovanja ljudima i zaštitu izbjeglica te osiguranje integracije azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom;
- zaštitu djece i mladih punoljetnika s problemima u ponašanju te uključivanje u svakodnevni život nakon duljeg boravka u odgojnoj ustanovi;
- rehabilitaciju i resocijalizaciju ovisnika te prevenciju svih oblika ovisnosti;
- upravne i stručne poslove u vezi s udomiteljstvom i posvojenjem;

- zaštita obitelji u kojima su narušeni međusobni odnosi te zaštita od nasilja u obitelji;
- zaštita djece čiji roditelji žive odvojeno i zaštita djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi
- poticanje odgovornog roditeljstva;
- poticanje razvoja programa rada u zajednici, razvoja i afirmacije volonterstva i rada udruga građana koje su potpora roditeljima, obitelji, djeci, djeci s teškoćama u razvoju i starijim osobama te svim socijalno osjetljivim skupinama stanovništva;
- poticanje i osnivanje savjetovališta za djecu, roditelje, djecu s teškoćama u razvoju, starije osobe i žrtve obiteljskog nasilja te obavljanje stručnog i inspekcijskog nadzora nad njihovim radom.

2.2. Vizija

Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike stvara bolje uvjete za zapošljavanje i rad, kontinuirano brine za umirovljenike i sve skupine društva kojima je potrebna institucionalna socijalna podrška. Ministarstvo pruža podršku obitelji i roditeljstvu te djeluje na osnaživanje obitelji.

2.3. Misija

Nastaviti ćemo povećavati stopu zaposlenosti, dalje smanjivati stopu nezaposlenosti, stvoriti uvjete za daljnje povećanje prosječne i minimalne plaće te mirovina. Podići ćemo razinu socijalne zaštite, unaprjeđivati mirovinski sustav i sustav socijalne skrbi. Osuvremeniti ćemo radno zakonodavstvo osiguravajući zaštitu prava poslodavaca i radnika.

2.4. Organizacijska struktura Ministarstva

Uredbom o izmjenama i dopunama Uredbe o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva („Narodne novine”, broj 36/22) utvrđeno je unutarnje ustrojstvo Ministarstva, nazivi upravnih organizacija i ustrojstvenih jedinica u sastavu Ministarstva, njihov djelokrug, način upravljanja tim jedinicama, način planiranja poslova, radno i uredovno vrijeme te okvirni broj potrebnih državnih službenika i namještenika Ministarstva.

U sustavu Ministarstva ustrojavaju se:

1. Kabinet ministra
2. Glavno tajništvo
3. Uprava za rad i zaštitu na radu
4. Uprava za tržište rada i zapošljavanje
5. Uprava za mirovinski sustav
6. Uprava za upravljanje operativnim programima Europske unije
7. Uprava za programe i projekte
8. Uprava za obitelj i socijalnu politiku
9. Zavod za socijalni rad
10. Samostalni sektor za upravni i inspekcijski nadzor u socijalnoj skrbi
11. Samostalni sektor za drugostupanjski postupak
12. Samostalni sektor za reviziju i nadzor medicinskog vještačenja

13. Samostalni sektor za socijalno partnerstvo
14. Samostalni sektor za koordinaciju europskih poslova i međunarodne suradnje
15. Samostalni sektor za stratešku analizu, razvoj i upravljanje projektima

2.5. Ustanove u nadležnosti Ministarstva

1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
2. Hrvatski zavod za zapošljavanje
3. Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
4. Središnji registar osiguranika
5. Agencija za osiguranje radničkih tražbina
6. Centri za profesionalnu rehabilitaciju
7. Ustanove za smještaj korisnika u socijalnoj skrbi
8. Hrvatski zavod za socijalni rad
9. Akademija socijalne skrbi
10. Obiteljski centar

3. OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA KOJI ĆE SE ADRESIRATI PROVEDBOM PROGRAMA

Republika Hrvatska zahvaljujući politikama zapošljavanja koje provodi bilježi pozitivne trendove na tržištu rada. Kombinacijom rekordnih ulaganja u tržište rada kroz mjere i programe zapošljavanja te paketom očuvanja radnih mjeseta, osigurali smo brz opravak i nastavak pozitivnih kretanja na tržištu rada. Bilježimo rekordnu nisku nezaposlenost, ali i najviše stope zaposlenosti. U narednom razdoblju dodatno ćemo raditi na povezivanju obrazovanja s potrebama tržišta rada, jačati sustav cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja te unaprijediti postojeće mjere obrazovanja, a sve u cilju stjecanja znanja i vještina koje će odgovarati brzim tehnološkim, društvenim i ekonomskim promjenama. U cilju poticanja zapošljavanja, očuvanja zaposlenosti te jačanja zapošljivosti nezaposlenih osoba osnažit ćemo mjere aktivne politike zapošljavanja. Posebna pažnja posvetit će se poticanju zapošljavanja osoba s invaliditetom, kojima je zbog objektivnih razloga i zahtjeva radnih mjeseta otežan pristup tržištu rada. Ujedno će se štititi i materijalna prava radnika u slučaju stečaja i blokade računa poslodavca. Također, dodatno će se jačati kapaciteti institucija na tržištu rada kako bi svojim korisnicima mogle pružiti kvalitetne i digitalizirane usluge u skladu s tehnološkim trendovima.

Nastavljamo i dalje voditi uspješan socijalni dijalog sa socijalnim partnerima po pitanju radnog zakonodavstva, s ciljem kreiranja kvalitetnog zakonskog okvira za poticanje poduzetničkih aktivnosti kako bi se smanjilo administrativno opterećenje rada te uz maksimalnu zaštitu radnika

osiguralo dostojanstvene uvjete rada. U narednom razdoblju i dalje ćemo poticati inovativne oblike rada kako bi se kroz bolju ravnotežu poslovnog i privatnog života potaklo demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske.

Ustrajat će se u promicanju borbe protiv neprijavljenoga rada, a posebna će se pozornost posvetiti dalnjem usklađivanju radnog zakonodavstva sa europskom pravnom stečevinom, posebno na području jednakosti plaća žena i muškaraca. Jasan zakonodavan okvir doprinijeti će rastu prosječne neto plaće te će ona dosegnuti iznos od 1.600 eura.

Nastaviti će se kontinuirano i sustavno poboljšavati razina sigurnosti i zaštite zdravlja radnika, osobito s obzirom na razvoj tehnologije i suvremenu organizaciju radu, te unapređivati stanje kako bi se uklonili ili u najvećoj mogućoj mjeri smanjili novi rizici.

Osim podizanja razine svijesti poslodavaca i radnika o značenju prevencije i provođenju preventivnih mjeru u sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika, istodobno će se razvijati on-line alati za procjenu rizika i omogućiti da budu besplatni za upotrebu, kao i Informacijski sustav ZNR. Time će se omogućiti prikupljanje podataka od osoba ovlaštenih za obavljanje zaštite na radu te izrada analiza potrebnih za unapređivanje propisa u ovom području.

Nadalje, unatoč značajnim iskoracima u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti (I. mirovinski stup), mirovinski sustav potrebno je kontinuirano prilagodjavati demografskim kretanjima, gospodarskim uvjetima te kretanjima na tržištu rada. Usljed nepovoljnih demografskih kretanja, najveći izazov mirovinskoga sustava u dugoročnom razdoblju predstavlja povećanje razine adekvatnosti mirovina. Pri tome je važno naglasiti kako visina mirovine u najvećoj mjeri ovisi o navršenom mirovinskom stažu, koji je u Republici Hrvatskoj i dalje relativno nizak te je nužno konstantno naglašavati potrebu dužeg ostanka u svijetu rada, jer se jedino dužim radom mogu osigurati veće mirovine. Isto tako, potrebno je voditi računa da se jačanjem zaštite najranjivijih skupina umirovljenika bitno ne naruši ovisnost mirovine o prethodnoj uplati doprinosa. Stoga je u mirovinskom sustavu jedan od glavnih prioriteta stvoriti uvjete za daljnje povećanje razine adekvatnosti mirovina, u skladu s fiskalnim kapacitetima, kako bi se u predstojećem razdoblju osigurale veće mirovine za sadašnje i buduće umirovljenike. Predviđenim zakonskim izmjenama kojim će se povećati dodani staž za svako rođeno i/ili posvojeno dijete, promijeniti formula usklađivanja mirovine te uvesti godišnji dodatak, svakako će se doprinijeti povećanju razine adekvatnosti mirovina i dalnjem unapređenju mirovinskog sustava. Time će se ispuniti i strateški cilj povećanja sveukupne prosječne mirovine za 30%, a koja će do kraja mandata iznositi najmanje 750 eura.

U narednom razdoblju nastaviti ćemo unaprjeđivati sustav socijalne skrbi s ciljem zaštite najranjivijih skupina društva. Ministarstvo će nastaviti s mjerama usmjerenim suzbijanju siromaštva i socijalne isključenosti. Navedenom će pripomoći razvoj sveobuhvatnog modela dijagnostike siromaštva i socijalne isključenosti putem uspostave jedinstvene baze, a koja će omogućiti analizu prostorne raspodjele siromaštva i socijalne isključenosti te pružiti temelje za preciznu formulaciju javnih politika. Povećat ćemo socijalne naknade kako bi se pravovremeno i primjereno odgovorilo na izazove uzrokovane možebitnim inflatornim učincima, porastom cijena i općenito rastom troškova života, a što bi u konačnici trebalo utjecati na smanjenje stope siromaštva.

Posebna pažnja bit će posvećena borbi protiv nasilja nad ženama, djecom i u obitelji kroz osiguravanje podrške žrtvama nasilja, osiguravanjem usluga, jačanjem kompetencija državnih službenika i stručnjaka različitih sustava koji pružaju pomoć i potporu žrtvama te razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uzinemiravanja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama.

Dalnjim provođenjem procesa deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga nastavljamo širiti opseg izvaninstitucijskih usluga i ujedno omogućavamo regionalno ravnomjerniju rasprostranjenost svih usluga. Razvojem novih modela skrbi o ranjivim skupinama uz podršku EU fondova u programskom razdoblju 2021. - 2027. olakšat će se prevladavanje nepovoljnih životnih prilika i kriznih situacija te omogućiti bolja integracija korisnika u život zajednice.

Poboljšanjem infrastrukturnih kapaciteta za pružanje socijalnih usluga i zapošljavanjem dodatnog broja radnika poboljšat će i osigurati održivost razvoja socijalnih usluga, a korisnicima osigurati kvalitetnije pružanje socijalnih usluga i dostupnost usluga u obitelji i zajednici. S ciljem unaprjeđenja skrbi o starijim osobama, nastavit će se provedba projekata izgradnje i opremanja 18 centara za starije osobe kao i izgradnja novih.

4. OPIS MJERA

Mjere Provedbenog programa Ministarstva za razdoblje 2024.-2028. doprinose provedbi ciljeva Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. – 2028., kako slijedi:

Cilj 1.2. Sigurnije tržišta rada

Cilj 2.1. Osnaživanje obitelji i podrška mladima

Cilj 2.2. Briga o umirovljenicima i djelotvoran sustav socijalne skrbi

Cilj 3.4. Borba protiv nasilja nad ženama, djecom i u obitelji

Cilj 3.5. Djelotvorna javna uprava

Cilj 3.6. Dostupniji i održiviji zdravstveni sustav

4.1. SIGURNIJE TRŽIŠTE RADA

MJERA 1: Uspješna apsorpcija sredstava fondova Europske unije u nadležnosti MROSP-a u svrhu ispunjavanja ciljeva kohezijske politike EU

Svrha mjere je osiguravanje učinkovitih i ciljanih ulaganja sredstava iz Europskog socijalnog fonda plus u skladu s prioritetima definiranim u okviru Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. odobrenog 11. listopada 2022. godine, a koji uključuju investicije u području tržišta rada, obrazovanja i cjeloživotnog učenja, unaprjeđenja sustava socijalne skrbi te poticanja veće socijalne uključenosti i socijalnih inovacija te zdravstva. Dodatno, provedba mjere doprinosi

smanjenju opterećenja na državni proračun RH kroz pravovremenu pripremu i provedbu operacija prihvatljivih za financiranje sredstvima iz Europskog socijalnog fonda plus.

Pravovremena priprema i provedba operacija preduvjeti su realizacije prioriteta i specifičnih ciljeva Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027., cilja 1.2. Sigurnije tržište rada Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024.-2028. te uspješne apsorpcije 1.933.570.912,00 eura EU sredstava dodijeljenih RH za razdoblje do kraja 2029. godine.

MJERA 2: Mapiranje vještina potrebnih na tržištu rada kao podloga za kreiranje obrazovnih programa i dodjelu vaučera

Utvrđivanje budućih potreba za vještinama, kako bi se pravovremeno planirali ishodi obrazovanja, ključno je za usklajivanje ponude i potražnje za radnom snagom. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike tijekom 2022. godine započelo je s provedbom sustava vaučera, čime se omogućilo veće sudjelovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba u cjeloživotnom obrazovanju s naglaskom na stjecanju vještina povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom. Kako bi se detektiralo koji su to obrazovni programi prihvatljivi za dodjelu vaučera, odnosno stjecanje kojih vještina ćemo financirati kao odgovor na potrebe tržišta rada, potrebno je nastaviti s mapiranjem vještina. Provest će se daljnje mapiranje primarno deficitarnih vještina te nadograditi i ažurirati katalog zelenih i digitalnih vještina. Nastavno na navedeno, katalog vještina će se osim sadržajne nadogradnje, nadograditi i informatički te će se kontinuirano ažurirati.

MJERA 3: Utvrđivanje vještina i potencijala radne snage u cilju cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere

Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje je alat za povezivanje obrazovanja i tržišta rada te ima ključnu ulogu u sprječavanju ulaska u nezaposlenost, naročito dugotrajnu nezaposlenost. Unutar ove mjere u okviru web Portala za tržište rada uspostaviti će se modul za profesionalno usmjeravanje za učenike i studente, te zaposlene i nezaposlene osobe. Definirati će se elementi profesionalnog usmjeravanja pri upisu na preddiplomski, diplomski studij kao i upisu u srednju školu. Na portalu će biti dostupne i objedinjene sve informacije vezane uz cjeloživotno profesionalno usmjeravanje te će se izraditi novi moduli za korisnike usluga po ciljanim skupinama. Uz modul za ciljane skupine korisnika izraditi će se i moduli za pružatelje usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Uz navedene module izraditi će se i aplikacije za samoprocjenu koje će se postaviti kao obvezatni dijelovi stranica na kojima se pružaju e-usluge za učenike i studente pri upisu u srednje škole i visoka učilišta.

MJERA 4: Implementacija HKO u području standarda zanimanja

Standardizacija zanimanja važan je element usklađivanja ponude i potražnje na tržištu rada, odnosno usklađivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada. Temeljni princip povezivanja obrazovanja s potrebama tržišta rada leži u definiranju ključnih poslova i kompetencija koji su supstancijalne odrednice određenog zanimanja te sačinjavaju sam standard zanimanja. Iz jasno definiranog standarda zanimanja, odnosno skupova kompetencija koje sačinjavaju isti, razvijaju se i definiraju ishodi učenja te obrazovni programi koji će omogućiti stjecanje znanja i vještina

potrebnih na tržištu rada. Jedna od značajnih uloga standarda zanimanja je osiguravanje relevantnog obrazovanja koje će udovoljiti aktualnim potrebama tržišta rada, kao i pružiti referentnu točku za procjenu i potvrđivanje neformalnog i informalnog učenja. Kako bi se u narednom razdoblju svi postojeći obrazovni programi uskladili s potrebama tržišta rada te razvili novi, nužno je temeljiti ih na standardima zanimanja u kojima gospodarstvenici iskazuju ključne kompetencije koje moraju imati osobe koje izlaze iz obrazovnog sustava. Kvalitetni obrazovni programi pridonose boljoj zapošljivosti nezaposlenih osoba, ponajprije mladih, te rješavanju problema dugotrajne nezaposlenosti osoba koje nemaju kompetencije tražene na tržištu rada.

MJERA 5: Obrazovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba za stjecanje zelenih i digitalnih vještina dodjelom vaučera

Kako bi sustav obrazovanja odraslih nezaposlenih i zaposlenih osoba bio što kvalitetniji, potrebno je unaprijediti proces financiranja stjecanja vještina. Stoga je 2022. godine uveden novi model obrazovanja odraslih putem vaučera za stjecanje digitalnih i zelenih vještina, s čijom provedbom će se nastaviti i u narednom periodu. Cilj sustava vaučera je postojeće mjeru obrazovanja učiniti efikasnijim, transparentnijim i jednostavnijim za korištenje na način da svaki korisnik može odabrati obrazovne programe prema svojim potrebama, a koji će direktno unaprijediti njegovu zapošljivost i razviti ključne kompetencije u zanimanjima traženim na tržištu rada. Mjera ujedno ima utjecaj i na smanjivanje regionalnih razlika u pogledu ishoda na tržištu rada jer omogućuje brzu aktivaciju i stjecanje vještina sukladno potrebama lokalnih tržišta rada.

MJERA 6: Razvoj analitičkih podloga (digitalnih profila sektora) za predikcije potreba tržišta rada i kreiranje politika zapošljavanja temeljenih na dokazima

Profili sektora su dokumenti koji ocrtavaju stanje određenog sektora u određenom vremenskom trenutku, a prikazuju najvažnije elemente unutar svakog sektora. Profil sektora služi za procjenu ponude i potražnje za sektorskim znanjima i vještinama, te su stoga važna karika pri utvrđivanju trenutačnih, ali i budućih potreba na tržištu rada. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je u okviru web Portala tržišta rada koji pruža sliku o trenutnim kretanjima na tržišta rada u RH na regionalnoj i nacionalnoj razini, definiralo 25 profila sektora koji će se u narednom razdoblju nastaviti ažurirati relevantnim informacijama za pojedini sektor.

MJERA 7: Praćenje zapošljavanja osoba sa stečenim kvalifikacijama radi izrade preporuka upisne politike

U okviru mjeru razvit će se model predikcija potreba na tržištu rada, uključujući model praćenja zapošljivosti osoba sa stečenim kvalifikacijama. Model će uključivati kvantitativno (administrativno) praćenje zapošljivosti na svim razinama obrazovanja i predikcija potreba na tržištu rada te će uz postojeće kvalitativno istraživanje osoba na razini visokog obrazovanja uvesti kvalitativno (anketno istraživanje) praćenje osoba sa srednjoškolskom kvalifikacijom. Isto će uključivati i kvalitativnu i kvantitativnu predikciju vještina potrebnih na hrvatskom tržištu rada, te definiranje potreba za novim standardima zanimanja, a bazirati će se na sektorima i podsektorima HKO-a.

Temeljem modela predikcije potreba na tržištu rada izraditi će se metodologija za izradu preporuka za obrazovnu upisnu politiku i preporuke za upisnu politiku. Kako bi preporuke za upisnu politiku imale punu primjenu u obrazovnom sustavu potrebno je u novu metodologiju, osim postojećih pokazatelja, uključiti i pokazatelje zapošljivosti vezane uz cjelokupnu radnu snagu prema stečenim kvalifikacijama kao i predikcije potreba na tržištu rada. Temeljem unaprijeđene metodologije izraditi će se i preporuke za obrazovnu upisnu politiku na godišnjoj razini.

MJERA 8: Jačanje dostupnosti usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja za odabir i razvoj karijere te obrazovnog programa sukladno potrebama tržišta rada

Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje je skup različitih aktivnosti koje pojedincima omogućuju identificiranje vlastitih interesa, kompetencija i mogućnosti kako bi donijeli odluke o vlastitoj karijeri te obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju. Profesionalno usmjeravanje je alat za povezivanje obrazovanja i tržišta rada te ima ključnu ulogu u sprječavanju ulaska u nezaposlenost, naročito dugotrajnu nezaposlenost. Za koordinaciju i praćenje provedbe aktivnosti cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere, odlukom ministra nadležnog za rad, osnovan je Forum za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere u Republici Hrvatskoj. U narednom razdoblju Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike će, kao nadležno tijelo, biti zaduženo za daljnji razvoj i unaprjeđenje sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere, dok će Forum za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere u Republici Hrvatskoj biti i nadalje tijelo zaduženo za koordinaciju i praćenje provedbe aktivnosti. Uspostava sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja mladih prije odabira obrazovnih programa, zaposlenih i nezaposlenih osoba pri uključivanju u cjeloživotno obrazovanje, selekcija za zapošljavanje, moguće je samo u sinergiji svih ključnih dionika s naglaskom na ulogu sustava obrazovanja, institucija tržišta rada i institucija koje se bave pružanjem specijalizirane podrške. U okviru mjere jasno će se detektirati sve ciljne skupine primatelja i pružatelja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Za svaku ciljnu skupinu će se definirati njezine specifičnosti i potrebe te će se sukladno navedenom razviti model (protokoli postupanja, elementi procesa, dionici i sl.) prema kojem pružatelji usluga isporučuju uslugu primatelju.

MJERA 9: Brzo i učinkovito osiguranje socijalnog minimuma na društveno prihvatljivoj razini

Agencija za osiguranje radničkih tražbina (AORT) osigurava materijalno pravnu zaštitu radnika u slučaju stečaja poslodavca te materijalno pravnu zaštitu radnika onog poslodavca kojemu je račun blokiran radi neisplate plaće odnosno naknade plaće tom radniku i preuzimanjem procesnih prava u stečajnom postupku i prava ovrhovoditelja u ovršnom postupku. Navedeno predstavlja brzo i učinkovito osiguranje socijalnog minimuma na društveno prihvatljivoj razini.

MJERA 10: Unaprjeđenje sustava profiliranja i segmentacije nezaposlenih osoba

Kako bi povećali broj uključenih nezaposlenih osoba na tržište rada potrebno je razviti sustav individualizirane podrške. Postupcima profiliranja i segmentacije omogućiti će se najprimjerenija podrška za integraciju i aktivaciju svake pojedine osobe. Kroz unaprjeđenje sustava profiliranja

i segmentacije nezaposlenih osoba te daljnji razvoj aktivacijskih programa omogućit će se bolja individualizirana podrška nezaposlenim osobama kako bi se brže i kvalitetnije uključile na tržište rada.

MJERA 11: Izrada i provedba odgovarajućih mjera aktivne politike zapošljavanja s naglaskom na ranjive skupine

Provedbom mjera aktivne politike zapošljavanja izravno se potiče zapošljavanje, samozapošljavanje, očuvanje radnih mjesta te se jača zapošljivost nezaposlenih osoba. Stopa aktivnosti i zaposlenosti po kojoj je Republika Hrvatska nešto ispod prosjeka u odnosu na druge države Europske unije, razlog je za povećana ulaganja u aktivaciju radnog potencijala neaktivnih i nezaposlenih osoba te ujednačavanje regionalnih razlika u pogledu pristupa tržištu rada. Provedbom mjera utjecat će se i na ublažavanje negativnih demografskih trendova jer će se time omogućiti zadržavanje radne snage te otvaranje novih radnih mjesta. Također, cilj je kreirati i provoditi nove mјere aktivne politike zapošljavanja kroz koje će se poticati zapošljavanje te samozapošljavanje, a koje je povezano sa zelenom i digitalnom tranzicijom gospodarstva. Mјere aktivne politike zapošljavanja, između ostalog, moraju biti usmjerene na ranjive skupine kojima je nužna podrška za uključivanje na tržište rada. Kreiranjem odgovarajućih mјera aktivne politike zapošljavanja ranjivim skupinama će se olakšati pristup tržištu rada i povećati njihova zapošljivost. Jednako tako, kroz provedbu ove mјere pridonijeti će se ostvarenju cilja 1.2. Sigurnije tržište iz Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. - 2028., a kojim je predviđeno otvaranje 125 tisuća novih radnih mjesta, dostizanje stope zaposlenosti od 75% te stope nezaposlenosti ispod 5% uz ulaganje 700 milijuna eura putem mјera aktivne politike zapošljavanja.

MJERA 12: Praćenje i evaluacija ishoda mјera aktivne politike zapošljavanja

Kako bi mјере aktivne politike zapošljavanja bile učinkovite i rezultirale uključivanjem na tržište rada, iste se trebaju pratiti i evaluirati. Kreiranje mјera u budućnosti treba biti temeljeno na rezultatima redovite vanjske evaluacije, a što je u skladu s politikama utemeljenima na dokazima. Praćenje i evaluacija mјera aktivne politike zapošljavanja za cilj ima procjenu njihove učinkovitosti te prilagodbu mјera za buduće razdoblje.

MJERA 13: Razvijati sustav podrške za uključivanje neaktivnih radno sposobnih osoba na tržište rada s posebnim naglaskom na osobe u NEET statusu

Razvoj sustava podrške osnova je za bržu aktivaciju neaktivnih radno sposobnih osoba i osoba u NEET statusu. Modeli informiranja moraju doprinijeti da se osobe prijave u evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje kako bi im se pružila primjerena podrška za uključivanje na tržište rada. Svrha ove mјere je uspostava sustava informiranja, praćenja i aktivacije neaktivnih radno sposobnih osoba za traženje posla i zapošljavanje te osiguranje dostupnosti usluga razvojem mreže CISOK centara. Nadalje, realizacijom ove mјere ujedno će se izravno doprinijeti ostvarenju cilja 1.2. Sigurnije tržište iz Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. - 2028., a koji uključuje smanjenje stope nezaposlenosti mladih ispod 10%.

MJERA 14: Jačanje kapaciteta HZZ-a u pružanju usluga informiranja o slobodnim radnim mjestima i posredovanja pri zapošljavanju

Jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prepostavka je za ponovno uključivanje nezaposlenih na tržište rada i pružanje kvalitetne individualizirane usluge korisnicima. Svrha provedbe ove mjere je poboljšanje rada savjetnika s korisnicima usluga HZZ-a. Jačanje kapaciteta HZZ-a u smislu efikasnog organizacijskog ustroja, dodatne edukacije savjetnika te digitalizacija i informatizacija poslovnih procesa važni su za učinkovitost tržišta rada.

MJERA 15: Poticanje zapošljavanja ranjivih skupina kroz društveno poduzetništvo

Jačanjem društvenog poduzetništva kao modela ulaska na tržište rada ranjivih skupina nezaposlenih osoba doprinijet će se poboljšanju pristupa tržištu rada nezaposlenim i neaktivnim. U cilju pružanja podrške ranjivim skupinama provodit će se aktivnosti razvoja novih te unaprjeđenje i proširenje postojećih oblika poslovanja društvenih poduzetnika (proizvoda i/ili usluga), edukacija potencijalnih i postojećih društvenih poduzetnika te aktivnosti informiranja i promocije društvenog poduzetništva.

MJERA 16: Jačanje kapaciteta HZZ-a (e-HZZ)

Uvođenjem novih aplikativnih rješenja s naglaskom na automatizaciju, pružanjem novih on-line usluga za korisnike te umrežavanjem i razmjenom podataka s drugim državnim institucijama ojačati će se kapaciteti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te će se postići učinkovitiji rad ove institucije.

MJERA 17: Priprema osoba s invaliditetom za zapošljavanje

Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine u okviru posebnog cilja „Unaprjeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom“ planirana je provedba ove mjere kroz koju će se osigurati kvalitetna priprema za zapošljavanje kroz uključivanje osoba s invaliditetom u usluge profesionalne rehabilitacije, kao i usluge profesionalnog usmjerenja s ciljem uspješne integracije osoba s invaliditetom na tržište rada.

MJERA 18: Provodenje aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom

Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine u okviru posebnog cilja „Unaprjeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom“ planirana je provedba ove mjere kroz koju će se nastaviti provedba aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom, te kontinuirano informirati poslodavce o potrebama i mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom kako bi im se omogućila aktivna participacija na tržištu rada. Provedba ove mjere doprinijet će ujedno i ostvarenju cilja iz Programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. - 2028., kojim je predviđeno uključivanje još 6.000 osoba s invaliditetom na tržište rada, a za što će se osigurati više od 100 milijuna eura.

MJERA 19: Digitalizacija OiRA on-line alata za procjenjivanje rizika

Interaktivni internetski alati za izradu procjene rizika (OiRA alati) prema poslovima u određenim djelatnostima, koji su dostupni na platformi Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), jednostavni su za uporabu, te pomoću njih poslodavci mogu napraviti vlastitu procjenu rizika utemeljenu na „dobroj praksi“ bez dodatnih finansijskih troškova. Ovo ministarstvo kao članica OiRA zajednice pridonosi njezinu razvoju izradom novih OiRA alata i primjenom postojećih na platformi EU-OSHA-e uz prethodnu prilagodbu i prevođenje na hrvatski jezik, što se nastavlja u razdoblju 2024.-2028. godine. Osim izrade novih OiRA alata, kroz promotivnu kampanju mikro, mali i srednji poslodavci pobliže će se upoznati s tom mogućnošću. Poslodavci će se pohađanjem radionica za izradu interaktivne procjene rizika ospособiti za izradu vlastite procjene rizika.

MJERA 20: Informatizacija izrade procjene rizika

Standardiziranjem izrade procjena rizika u sklopu Informacijskog sustava zaštite na radu (ISZNR) lakše će se izrađivati analize novih opasnosti, štetnosti i napora, izdvajanje djelatnosti, odnosno poslova na kojima najčešće nastaju ozljede na radu i profesionalne bolesti i ozljede na radu sa smrtnim ishodom. Uvođenje izrade interaktivnih procjena rizika po djelatnostima jedan je od načina unaprjedivanja zaštite na radu te bi uspostava takvog alata stručnjacima zaštite na radu omogućila više vremena za razgovor s radnicima i procjenjivanje rizika, a manje vremena bi trošili na administriranje procjene rizika. Ovim alatom se želi administrativno rasteretiti stručnjaka zaštite na radu pri čemu mu se ostavlja više vremena za preventivne aktivnosti kojima se sprječavaju ozljede na radu. Također, ovim alatom se želi standardizirati procjena rizika na način da se po istoj metodologiji izrađuje za sve djelatnosti što će u budućnosti olakšati postupak pregleda procjene rizika tijekom provedbe nadzora inspektora iz područja zaštite na radu i tijekom zdravstvenih pregleda radnika od strane specijalista medicine rada.

MJERA 21: Preventivno djelovanje nadležnog specijalista medicine rada na mjestima rada

Pravilnikom je potrebno propisati najmanji broj sati koje je poslodavac obvezan ugovoriti sa specijalistom medicine rada, a koje nadležni specijalist medicine rada i sporta mora provesti na mjestu rada. To je način da medicina rada ostvari kvalitetniju suradnju s poslodavcima vezano uz konkretnе rizike na mjestima rada i očuvanje zdravlja radnika. Pri tome je jedan od značajnih problema nedostatan broj specijalista medicine rada i sporta, što upućuje na potrebu da se u sustavu zdravstvene zaštite poduzmu odgovarajuće mjere kojima će se osigurati potreban broj stručnih kadrova kroz poticajne mjere putem specijalističkih usavršavanja. Nadalje, način upravljanja psihosocijalnim rizicima i stresom na mjestu rada treba biti proaktiv i planiran kako bi se preduhitrili mogući problemi. Psihosocijalni rizici i stres mogu se procijeniti i njima se može upravljati na jednak učinkovit način kao i ostalim rizicima na radu. Specijalisti medicine rada i sporta imaju značajnu ulogu na prevenciji tih rizika.

MJERA 22: Nadogradnja Informacijskog sustava zaštite na radu

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike razvilo je i implementiralo Informacijski sustav zaštite na radu (ISZNR), što je propisano Zakonom o zaštiti na radu. Korisnici i obveznici unosa podataka u sustav su ovlaštene pravne i fizičke osobe za obavljanje poslova zaštite na radu te osobe koje obavljaju poslove zaštite na radu. Na temelju prikupljenih, obrađenih i analiziranih podataka iz sustava predlažu se i poduzimaju potrebne aktivnosti na unaprjedivanju obavljanja poslova zaštite na radu kod ovlaštenih osoba. Osim uspostavljanja jedinstvene baze podataka, Informacijski sustav zaštite na radu omogućit će izradu različitih analiza i izvještaja, te poduzimanje dalnjih istraživanja i aktivnosti u skladu s potrebama dionika. Stoga će se ISZNR nadograditi s novim funkcionalnostima, odnosno izradom novih modula i nadogradnjom postojećih temeljem kojih će novi korisnici i obveznici postati poslodavci i specijalisti medicine rada.

MJERA 23: Povećanje osviještenosti poslodavaca i radnika o značenju prevencije u području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu

Provođenjem učinkovitih mjer zaštite na radu, stalnom edukacijom i kampanjama u području sigurnosti i zdravlja na radu potrebno je razvijati kulturu prevencije kako bi se spriječile ozljede na radu, nastanak profesionalnih bolesti i bolesti u vezi s radom, broj smrtno stradalih radnika te stres na radnome mjestu, koji je sve rasprostranjeniji, a osobito je povezan s novim oblicima rada. Promocija zaštite na radu provodi se kroz aktivnosti svih institucionalnih dionika i socijalnih partnera u području sigurnosti i zdravlja na radu, a aktivnosti su u prvom redu usmjerene na podizanje svijesti, unaprjedivanje znanja, razmjenu informacija i primjera dobre prakse. U predmetnom razdoblju 2024.-2028., uz provedbu kampanje EU-OSHA-e o radu u digitalno doba te očuvanju mentalnog zdravlja radnika, održat će se informativna događanja o važnosti provođenja mjera zaštite na radu, što je planirano ESF+ projektom Jačanje mjera provedbe zaštite na radu.

MJERA 24: Povećati broj inspektora rada i povećati broj provedenih inspekcijskih nadzora

Inspekcija rada Državnog inspektorata obavlja, uz ostalo, inspekcijski nadzor provedbe zakona i drugih podzakonskih propisa kojima se uređuju radni odnosi i zaštita na radu, što uključuje inspekcijske nadzore povodom teških ozljeda radnika i ozljeda radnika sa smrtnim ishodom, nadzor nad zakonitošću rada osoba ovlaštenih za obavljanje poslova zaštite na radu, poslove i inspekcijske nadzore provedbe propisa zaštite na radu u području gradnje u skladu s posebnim propisom o gradnji, te inspekcijske poslove u vezi s provedbom drugih propisa kada je to propisano posebnim zakonom. Inspekcija rada sudjeluje u radu Odbora viših inspektora rada Europske komisije, te provodi dogovorene zajedničke aktivnosti inspektora rada u državama članicama Europske unije. Također, Inspekcija rada upozorava stručnog nositelja pripreme propisa na nedostatke i probleme u provedbi propisa koje je ovlaštena nadzirati. Stoga je potrebno zadržati dosadašnju kvalitetu rada inspektora rada i brojčano ojačati ovu inspekciju. Stanje ukazuje da je potrebno pojačati aktivnosti inspekcijskog nadzora provedbe i primjene propisa iz područja zaštite na radu, osobito u djelatnostima koje bilježe povećani broj ozljeda na radu i

profesionalnih bolesti te broj smrtno stradalih radnika. Također, potrebiti su češći inspekcijski nadzori u djelatnostima gdje postoji veći rizik od nastanka ozljeda i profesionalnih bolesti.

MJERA 25: Podizanje kvalitete rada i razine odgovornosti rada ovlaštenih osoba za obavljanje poslova zaštite na radu

Za učinkovitu provedbu propisa, preventivne aktivnosti kao i za unaprjeđivanje cjelokupnog područja zaštite na radu, od osobitog je značaja stručan i profesionalan rad ovlaštenih osoba za obavljanje poslova zaštite na radu. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike izdaje ovlaštenja za obavljanje poslova zaštite na radu (fizičkim i pravnim osobama) te obavlja redovne nadzore nad radom ovlaštenih osoba - provjeravanjem kadrovske i tehničke kapaciteta, provjerom načina rada i primjene Poslovnika o postupcima, uvjetima i metodama obavljanja poslova zaštite na radu, u opsegu izdanog ovlaštenja. U vezi s time razmatrat će se i revidirati kriteriji za obavljanje pojedinih poslova ovlaštenih osoba kako bi se u narednom razdoblju podigla kvaliteta njihova rada.

MJERA 26: Uvođenje sustava upravljanja sigurnošću i zdravlјem na radu prema normi HRN ISO 45001

ISO 45001 norma je temeljena na OHSAS 18001 i drugim međunarodno priznatim normama i konvencijama o zaštiti zdravlja i sigurnosti na radu. Međunarodna norma ISO 45001:2018 definira zahtjeve za učinkovito upravljanje sigurnošću i zaštitom zdravlja na radu. Svojom strukturom prilagođena je ostalim ISO normama s obzirom na to da koristi okvir HLS (High Level Structure), koja korisnicima i tvrtkama koje uvode i posluju po novim ISO normama značajno olakšava primjenu. Uvođenje sustava upravljanja zdravlјem i sigurnošću na radu prema normi HRN ISO 45001 omogućuje poslodavcima kreirati ciljeve i programe iz područja zdravlja i sigurnosti na radu, odnosno upravljati rizicima štetnim po zdravlje i sigurnost radnika. Uvođenjem i certificiranjem navedenog sustava uprava poslodavca iskazuje svoju opredijeljenost za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu kao sastavni dio svih poslovnih procesa. Unutarnje ocjene sustava kao i vanjske nezavisne ocjene od strane certifikatora omogućuju i zahtijevaju kontinuirani napredak na unaprjeđivanju sustava upravljanja zdravlјem i sigurnošću na radu. Kada se uzme u obzir da je zaštita na radu sastavni dio procesa rada te da postignuti stupanj sigurnosti i zaštite zdravlja na radu izravno pridonosi povećanju produktivnosti i konkurentnosti poslodavca, potrebno je poticati poslodavce te razmatrati mogućnosti osiguravanja bespovratnih sredstava za certificiranje sustava upravljanja zdravlјem i sigurnosti na radu.

Pored navedenog, sustav upravljanja zdravlјem i sigurnosti prema normi HRN ISO 45001 nadovezuje se na sustav upravljanja kvalitetom prema HRN ISO 9001, odnosno na sustav upravljanja okolišem prema HRN ISO 14001, te omogućuje poslodavcima integrirano upravljanje svim sustavima a time i jednostavnije i racionalnije održavanje svih navedenih sustava upravljanja. Prema podacima Međunarodne organizacije za normizaciju (International Organization for Standardization - ISO) ISO 45001 nalazi se u prvih pet najkorištenijih standarda zahtjeva sustava upravljanja.

4.2. OSNAŽIVANJE OBITELJI I PODRŠKA MLADIMA

MJERA 27: Nastavak reforme mirovinskog i socijalnog sustava

U okviru mirovinskog sustava predviđeno je povećanje dodanog staža roditeljima sa šest na 12 mjeseci za svako rođeno/posvojeno dijete. Radi se o svojevrsnoj demografskoj mjeri koja je predložena Strategijom demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine, s ciljem povećanja adekvatnosti mirovina majkama odnosno očevima koji su koristili rodiljni dopust, za što je potrebno izmijeniti Zakon o mirovinskom osiguranju.

4.3. BRIGA O UMIROVLJENICIMA I DJELOTVORAN SUSTAV SOCIJALNE SKRBI

MJERA 28: Poboljšanje materijalnih uvjeta za umirovljenike

Svrha provedbe ove mjere je podizanje prosječnog iznosa mirovine izmjenama zakonodavnog okvira i redovnim usklađivanjem kako bi se poboljšala materijalna sigurnost umirovljenika.

Planira se povećanje mirovine za 30% te će na kraju mandata prosječna sveukupna mirovina iznositi najmanje 750 eura, s ciljem osiguranja dostojanstvene starosti te podizanja kvalitete života umirovljenika. Osim redovnog usklađivanja mirovina dva puta godišnje, kako bi se umirovljenicima osigurala primjerenija usklađenost visine njihovih mirovina u odnosu na porast plaća, odnosno rasta potrošačkih cijena, predviđena je promjena formule usklađivanja mirovina u omjeru 85:15 prema povoljnijem indeksu rasta plaća i rasta potrošačkih cijena. Osim toga, predviđeno je i uvođenje godišnjeg dodatka umirovljenicima, u cilju poboljšanja njihovog materijalnog položaja, a pri čemu će se voditi računa o uspostavljanju ravnoteže između solidarne preraspodjele sredstava i prethodnih uplata u mirovinski sustav.

MJERA 29: Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme

Svrha provedbe ove mjere je unaprjeđenje mirovinskog sustava s ciljem povećanja mirovina izmjenom Zakona o mirovinskom osiguranju. Mjerom u okviru NPOO-a, C4.2. R1 „Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme“, do kraja IV. kvartala 2025. predviđeno je stupanje na snagu novog ili izmijenjenog ZOMO-a. Navedena mjeru je rezultat rada Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava, koja će krajem 2024. godine donijeti zaključke, kao podloge za izmjene zakonskog okvira u svrhu povećanja adekvatnosti mirovina i održivosti mirovinskog sustava.

MJERA 30: Sveobuhvatna dijagnoza siromaštva i socijalne isključenosti

Cilj ove mjere je razvoj sveobuhvatnog modela dijagnostike siromaštva i socijalne isključenosti putem uspostave jedinstvene baze koja će omogućiti objektivnu analizu prostorne raspodjele siromaštva i socijalne isključenosti te pružiti temelje za preciznu formulaciju javnih politika.

Jedan od ključnih izazova je integracija postojećih baza podataka i neujednačenost metodologija prikupljanja podataka među različitim tijelima i institucijama. Trenutna podatkovna infrastruktura ne osigurava standardizirano i dosljedno kodiranje i klasificiranje podataka, što dovodi do razlika u strukturi podataka, kvaliteti unosa te intenzitetu ažuriranja. Kao rezultat toga,

postojeća infrastruktura ne omogućava učinkovito povezivanje i korištenje podataka na nacionalnoj razini, što otežava analizu siromaštva i socijalne isključenosti na regionalnoj i lokalnoj razini.

Podaci koji su trenutno dostupni, uključujući one koje prikuplja Državni zavod za statistiku (DZS) i Agencija za istraživanje siromaštva (ADS), pouzdani su samo na razini NUTS-2 regija, što otežava detaljniju analizu na nižim razinama. Osim toga, različita državna tijela i dionici koji pružaju socijalne usluge prikupljaju podatke u skladu sa specifičnim zakonodavnim okvirima, no ti podaci često ne odražavaju stvarne potrebe korisnika niti pružaju jasnu sliku o stanju siromaštva i socijalne isključenosti.

Provedbom ove mjere, analizom i povezivanjem postojećih baza podataka identificirat će se nedostaci i nepravilnosti u prikupljanju podataka te će se uspostaviti metodološki okvir za njihovo ujedinjenje. Ova sveobuhvatna dijagnoza u skladu je s Programom Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. do 2028. godine i omogućit će preciznije ciljanje socijalnih naknada i usluga prema osobama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti te bolju alokaciju resursa, a sve u cilju povećanja učinkovitosti sustava socijalne skrbi. Na temelju ovih podataka kreirat će se preporuke za intervencije javnih politika, koje će, osim što će pomoći u smanjenju nejednakosti, omogućiti regeneraciju degradiranih područja i doprinijeti smanjenju socijalne isključenosti i siromaštva.

MJERA 31: Povećanje primjerenoosti socijalnih naknada i poboljšanje pokrivenosti najosjetljivije skupine zdravstveno osiguranih osoba dopunskim zdravstvenim osiguranjem

S ciljem smanjenja rizika od siromaštva i socijalne isključenosti, socijalne naknade povećati će se za 30% do kraja 2028. godine. Uz to, do kraja 2028. planira se povećanje osnovice za izračun iznosa zajamčene minimalne naknade sa sadašnjih 150 eura na 200 eura, što je navedeno i u Programu Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. do 2028. godine. Također, naknada za ugroženog kupca energetika planira se isplaćivati u uvećanom iznosu do 70 eura.

Povećanje iznosa socijalnih naknada planira se kako bi se pravovremeno i primjereni odgovorilo na izazove uzrokovane možebitnim inflatornim učincima, porastom cijena i općenito rastom troškova života. Uz to povećanjem adekvatnosti socijalnih naknada na način da se poveća visina iznosa dovest će do bolje pokrivenosti te će se utjecati na smanjenje jaza siromaštva i u konačnici omogućiti će se izlazak iz siromaštva.

MJERA 32: Informatizacija socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite

Osigurati jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave uvid u vrstu i iznos socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na nacionalnoj razini sukladno važećim zakonskim propisima te tijelima na nacionalnoj razini omogućiti precizne podatke o vrsti i iznosu socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na lokalnoj razini. S ciljem uspostave djelotvornog sustava informatizacije socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite, predviđena je uspostava nove ustrojstvene jedinice (sektor) u okviru Ministarstva.

MJERA 33: Razvoj i provedba programa usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti ranjivih skupina

Kroz Program usmjeren suzbijanju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti ranjivih skupina osigurat će se hrana i/ili osnovna materijalna pomoć za najpotrebitije, uključujući i pružanje popratnih mjeru s ciljem ublažavanja socijalne isključenosti. Pomoć će biti osigurana osobama koje su suočene s najvećim rizikom od siromaštva i socijalne isključenosti, uključujući osobe koje su teško materijalno deprivirane, uzimajući u obzir raspoložive statističke podatke (poput podataka DZS, evidencija nadležnih tijela i sl.). U ovom programskom razdoblju za prioritet materijalna deprivacija iz ESF+ osigurano je 36,6 mil eura.

Iz nacionalnih izvora sredstava u tijeku je druga godina provedbe trogodišnjih programa pod nazivom „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga za razdoblje 2023. do 2025.“ U okviru navedenog poziva financira se 6 prioritetnih područja (u prethodnom trogodišnjem pozivu su financirana 2 prioritetna područja). U nastavku pregled financiranja po prioritetnim područjima:

- 1.) Programi usmjereni djeci i obitelji
- 2.) Programi usmjereni djeci s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom
- 3.) Programi podrške posvojiteljima i razvoju udomiteljstva za djecu
- 4.) Programi usmjereni beskućnicima
- 5.) Programi usmjereni starijim osobama i teško bolesnim odraslim osobama
- 6.) Programi usmjereni pružanju podrške žrtvama nasilja

U programskom razdoblju 2021. do 2027. iz ESF+ je za provedbu svih aktivnosti usmjerenih smanjenju materijalne deprivacije i socijalne isključenosti svih ranjivih skupina poput djece i mladih u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti (djece i mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djece i mladih s problemima u ponašanju, djece bez pratnje, djece s teškoćama u razvoju itd.), trudnice ili roditelj s djetetom do godine dana života (iznimno do tri godine života bez obiteljske podrške i odgovarajućih uvjeta za život), beskućnika, osoba s invaliditetom, starijih osoba, žrtava nasilja u obitelji, žrtava trgovanja ljudima, osoba s problemima ovisnosti, azilanata, stranaca pod privremenom ili supsidijarnom zaštitom te drugih ranjivih skupina oko 245 mil. eura. Iz Državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću u razdoblju od 2024.-2028. godine planiraju se pozivi u iznosu oko 56 mil. eura.

MJERA 34: Daljnji razvoj volonterstva u Republici Hrvatskoj

Povećanjem volonterskih aktivnosti, projekata i inicijativa u zajednici, volonteri značajno doprinose razvoju društva i jačanju socijalne kohezije.

Daljnji strateški razvoj volonterstva bit će unaprijeđen kroz donošenje i provedbu novog Nacionalnog programa za razvoj volonterstva za razdoblje do 2027. godine. Program predviđa razradu mjeru i aktivnosti usmjerenih na poticanje volonterstva, uključujući revidiranje zakonodavnih i regulatornih odredbi kako bi se osigurali adekvatni uvjeti za daljnji razvoj ovog područja. Uz to, program će obuhvatiti niz mjeru usmjerenih na jačanje infrastrukture

volonterstva, poticanje većeg uključivanja građana te povećanje prepoznatljivosti volonterskog doprinosa u društvu.

Sustavni pristup razvoju volonterstva utječe na povećanje broja volonterskih aktivnosti, pridonosi većoj socijalnoj uključenosti, smanjenju nejednakosti i kvalitetnijem pružanju usluga u zajednici.

MJERA 35: Poboljšanje dostupnosti besplatnih obroka djeci u siromaštvu ili u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

S ciljem suzbijanja materijalne oskudice, iz ESF+ se tijekom prijelaznog razdoblja, osigurava sufinanciranje školske prehrane za djecu koja žive u siromaštvu ili u riziku od siromaštva u sustavu osnovnoškolskog obrazovanja, a čiji su roditelji ili druge osobe određene Zakona o doplatku za djecu korisnici doplatka za djecu.

MJERA 36: Poboljšanje integriranog pristupa skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Integriranim pristupom u skrbi za djecu u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, djelovanje različitih sustava poput zdravstvenog, odgojno-obrazovnog i socijalnog, poboljšati će se uvjeti za promicanje i zaštitu dječjih prava te sveobuhvatnu podršku djeci i obiteljima u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Uspostavom zajedničke platforme omogućit će se holistički pristup i učinkovito individualno planiranje i optimalno usmjeravanje svih raspoloživih resursa (jedan plan za jedno dijete u različitim sustavima). Navedena mjera vezana je i uz mjeru Nacionalnog Akcijskog plana za provedbu preporuke Vijeća Europske unije o uspostavi europskog jamstva za djecu koja se odnosi na razvoj okvira za suradnju u pružanju integriranih socijalnih usluga u obitelji i zajednici (univerzalnih, selektivnih i indiciranih), uključujući sveobuhvatnu analizu prepreka (prostornih i financijskih) u pristupu zdravstvenim uslugama i analizu skrivenih troškova sudjelovanja u obrazovanju djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, standarde, instrumente i integrirani protokol za rano otkrivanje, upućivanje, planiranje podrške i praćenje djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti i njihovih obitelji sukladno njihovim potrebama.

MJERA 37: Poboljšanje i dostupnost besplatnih programa usmjerenih socijalnom uključivanju djece i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti

Kroz dostupnost programa socijalnog uključivanja djeci i obiteljima u riziku od siromaštva (npr. kulturni, umjetnički, sportski, obrazovni programi i izleti), doprinijet će se razvijanju i usmjeravanju interesa djece na ova područja, jačanju osobnih kompetencija i socijalnih vještina, a u cilju prevencije socijalnog isključivanja.

U programskom razdoblju 2021. do 2027. iz ESF+ je za provedbu svih aktivnosti usmjerenih smanjenju socijalne isključenosti djece i mladih u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti osigurano je 54 mil. eura.

Iz nacionalnih izvora sredstava u tijeku je prva godina provedbe dvogodišnjih programa usmjerenih smanjenju i prevenciji socijalne isključenosti te socijalnom uključivanju i integraciji socijalno osjetljivih skupina. Unutar navedenog poziva financira se 3 prioritetna područja i to:

- 1.) Programi usmjereni smanjenju socijalne isključenosti pripadnika romske zajednice
- 2.) Programi usmjereni pružanju podrške u integraciji u zajednicu osoba s odobrenom zaštitom
- 3.) Programi usmjereni osiguranju smještaja bivšim zatvorenicima čiji je cilj osigurati smještaj bivšim zatvorenicima

Trajanje provedbe prve godine po navedenom pozivu je do 28.2.2025.g., nakon čega od 1.3.2025. slijedi provedba druge godine. Ministarstvo će početkom 2026. godine raspisati novi dvogodišnji poziv, kako bi se osigurao kontinuitet u finansiranju. Na godišnjoj razini se izdvaja 343.500,00 eura.

MJERA 38: Transformacija, deinstitucionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom

S ciljem nastavka procesa deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga donesen je Operativni plan deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj od 2022. do 2027. godine koji ujedno predstavlja uvjet za korištenje EU sredstava u programskom razdoblju 2021.-2027. Deinstitucionalizacija je pored djece i mlađih usmjerena i na osobe s invaliditetom. Za unaprjeđenje infrastrukture i zapošljavanje potrebnih radnika za pružanje izvaninstitucijskih usluga koristit će se sredstva iz Europskih fondova (ESF+ i EFRR) u razdoblju 2021. - 2027.

U okviru Projekta „Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s invaliditetom“ Svjetska banka pruža savjetodavne usluge u izradi

- 27 individualnih planova deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije deinstitucionalizacije i transformacije za pružatelje usluga za osobe s invaliditetom koji predstavljaju uvjet za korištenje EU sredstava
- mehanizma za praćenje prelaska s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici.

Objava prvog EU natječaja povezanog s podrškom procesu planirana je krajem 2024. godine.

MJERA 39: Uvođenje jedinstvenog nalaza i mišljenja koji će vrijediti u svim sustavima za koje se provodi vještačenje

Uvođenjem jedinstvenog nalaza i mišljenja unaprijediti će se sustav vještačenja. Jedinstveni nalaz i mišljenje sadržavat će kompletну ocjenu stanja osobe koja se vještači, a svaki sustav će iz tog nalaza i mišljenja uzeti podatke koji su njemu potrebni za ostvarivanje pojedinog prava stranke. To znači da će se osoba vještačiti samo jednom, a jedinstveni nalaz i mišljenje bio bi dostupan korisniku putem sustava e-Građani te nadležnim institucijama putem državne sabirnice. Ova mjera prepoznata je kao jedan od prioriteta u Programu Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2024. – 2028.

MJERA 40: Osnaživanje pružatelja podrške osobama s invaliditetom u zajednici

Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine kroz poseban cilj „Deinstitucionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom“ planirana je provedba edukacija u svrhu osiguravanja poštivanja prava, volje i sklonosti osoba pod skrbništvom, primjenu principa minimuma korištenja restriktivnih postupaka te edukacije stručnih radnika, skrbnika i osoba s invaliditetom o spolnim i reproduktivnim pravima osoba s invaliditetom.

MJERA 41: Edukacija i promicanje aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s ciljem zaštite i promicanja prava osoba s invaliditetom

Nacionalnim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine u okviru posebnog cilja „Poboljšanje pristupačnosti sadržaja javnog života i jačanje sigurnosti u kriznim situacijama“ predviđena je provedba edukacija stručnjaka i ostalih djelatnika koji rade s osobama s invaliditetom o pravima o pravima osoba s invaliditetom te sudjelovanje na javnim događanjima (raspravama, okruglim stolovima, konferencijama, seminarima) u svrhu promocije aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom te informiranja i senzibiliziranja stručnjaka i javnosti o potrebi izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom.

MJERA 42: Poticanje gradova na osnivanje i djelovanje dječjih vijeća

Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru posebnog cilja „Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini“ planira se provedba ove mjere u svrhu poticanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na osnivanje i djelovanje dječjih vijeća. Sudjelovanjem djece u radu dječjih vijeća potiče se participacija i uključivanje većeg broja djece u donošenje odluka koje se tiču prava i interesa djece u lokalnoj zajednici.

MJERA 43: Poticanje dječje participacije u djelovanju Vijeća korisnika kod pružatelja socijalne usluge smještaja za djecu i Vijeća udomljene djece i mladih

Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru posebnog cilja „Sudjelovanje djece u odlučivanju na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini“ planira se provedba ove mjere u svrhu aktivnog sudjelovanja djece u odlučivanju, te promicanju dječjih interesa i dobrobiti, promicanju prava na obiteljski život i uključivanje u zajednicu.

MJERA 44: Edukacija pravnika na poslovima za djecu i obitelj u centrima za socijalnu skrb

Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru posebnog cilja „Učinkovito i djelotvorno pravosude u postupcima koji se odnose na djecu“ planira se provedba ove mjere u svrhu unaprjeđenja znanja stručnjaka pravne struke o pokretanju postupka i postupanju s djecom. S ciljem jačanja kompetencija zaposlenika u sustavu

socijalne skrbi, osnovana je Akademija socijalne skrbi koja je u narednom razdoblju nadležna za organiziranje i provedbu potrebnih edukacija u sustavu.

MJERA 45: Edukacija posebnih skrbnika za zastupanje djeteta u zaštiti osobnih i imovinskih prava

Nacionalnim planom za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru posebnog cilja „Učinkovito i djelotvorno pravosuđe u postupcima koji se odnose na djecu“ planira se provedba ove mјere u svrhu poboljšanja neovisnog zastupanja i zaštite osobnih i imovinskih prava i interesa djece od strane stručnjaka. S ciljem jačanja kompetencija zaposlenika u sustavu socijalne skrbi, osnovana je Akademija socijalne skrbi koja je nadležna i koja će provoditi potrebne edukacije u sustavu.

MJERA 46: Povećanje opsega pružanja izvaninstitucijskih usluga na područjima na kojima te usluge nisu dostatne

Povećanje opsega pružanja izvaninstitucijskih usluga osigurat će regionalno ravnomjerniju rasprostranjenost tih usluga u skladu s utvrđenim potrebama i prioritetima u zajednici, posebice na područjima u kojima pojedine socijalne usluge nisu dostupne ili su nedostatne u odnosu na potrebe korisnika. Tako je i u narednim godinama sukladno raspoloživim proračunskim sredstvima predviđeno raspisivanje javnih poziva na temelju Zakona o socijalnoj skrbi i Zakona o osobnoj asistenciji za sklapanje ugovora za pružanje socijalnih usluga. Navedeno, privatnim pružateljima usluga na području svih županija omogućuje da uđu u mrežu socijalnih usluga i osiguraju preduvjete za kontinuirano pružanje usluga. Širenje mreže usluga u zajednici bit će omogućeno i korištenjem sredstava EU fondova, a objava prvih natječaja očekuje se tijekom 2025. godine.

U okviru Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027.“ koji se financira sredstvima Europskog socijalnog fonda plus, u kolovozu 2023. objavljen je poziv „ZAŽELI – prevencija institucionalizacije“. Aktivnosti poziva provode se kao sastavna mјera dugotrajne skrbi i prevencije institucionalizacije, kako bi se adresirao rizik od dalnjeg socijalnog isključivanja šireg kruga starijih, nemoćnih osoba i osoba s invaliditetom te osigurala svakodnevna pomoć, podrška i dobivanje usluge koja im omogućava samostalan život. Na temelju sedam odluka o finansiranju, ugovoren je 513 projekata u vrijednosti 460.435.500,00 eura, koji će se provoditi do travnja 2027. godine.

MJERA 47: Nastavak procesa deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga

S ciljem nastavka procesa deinstitucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga donesen je Operativni plan deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije pružatelja socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj od 2022. do 2027. godine koji ujedno predstavlja uvjet za korištenje EU sredstava u programskom razdoblju 2021.-2027. Deinstitucionalizacija će biti usmjerena prioritetno na djecu i mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mlade s problemima u ponašanju, djecu s teškoćama u razvoju, ali i odrasle osobe

s invaliditetom. EU sredstva bit će usmjerena na unaprjeđenje infrastrukture i zapošljavanje potrebnih radnika za pružanje izvaninstitucijskih usluga.

Objava prvog EU natječaja povezanog s podrškom procesu planirana je krajem 2024. godine.

MJERA 48: Izgradnja centara za starije osobe

S ciljem unaprjeđenja skrbi o starijim osobama, u tijeku je provedba projekata izgradnje i opremanja centara za starije. Interes je pokazao da su potrebe za uslugama puno veće od planiranih 8 centara za starije u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. - 2026. zbog čega je Vlada RH osigurala dodatna sredstva za izgradnju i opremanje dodatnih 10 centara za starije osobe. Izgradnjom 18 centara za starije osobe osigurat će se smještajni kapaciteti za 1849 korisnika kojima je neophodna intenzivna skrb, te različite izvaninstitucijske usluge za 4549 korisnika radi poboljšanja kvalitete življenja u vlastitom domu te osiguravanje integrirane socijalne i zdravstvene skrbi na primarnoj razini. Ukupna vrijednost 18 projekata iznosi oko 159 mil. eura. Provedba projekata je u tijeku, a završetak provedbe projekata izgradnje i opremanja centara za starije planiran je do 30. lipnja 2026. godine. U narednom razdoblju planirano je daljnje ulaganje u izgradnju novih centara za starije.

MJERA 49: Poticanje razvoja udomiteljstva (povećanje broja udomiteljskih obitelji)

Kako bi djeca koja su povjerena udomiteljskim obiteljima dobila najbolju moguću skrb, što predstavlja preduvjet nastavku procesa deinstitucionalizacije i prevencije institucionalizacije, posebice djece, potrebno je osnaživati udomiteljske obitelji. Stoga će se putem financijskog instrumenta „Zajmovi za socijalne usluge u zajednici“ iz Europskog fonda za regionalni razvoj, udomiteljima omogućiti korištenje povoljnih zajmova manje vrijednosti s eventualnom mogućnošću otpisa dijela glavnice uz pretpostavku ostvarenja konkretnih rezultata. Namjena ovih zajmova je pružiti financijsku potporu u poboljšanju i širenju infrastrukture za ulaganja u dogradnju, rekonstrukciju i opremanje nekretnine koje koriste za obavljanje udomiteljstva, a objava poziva planirana je tijekom 2025. Također planirano je i daljnje povećanje osnovice za izračun naknade za rad udomitelja i opskrbnine, a koju ćemo u 2025. povećati sa 80 na 90 eura odnosno za 12,5%.

MJERA 50: Razvoj novih usluga

Razvojem i pilotiranjem novih modela skrbi o ranjivim skupinama (kao što su odmor od skrbi, peer podrška, njegovatelj za starije odnosnu dugotrajnu skrb) uz podršku EU fondova u programskom razdoblju 2021. - 2027. olakšat će se prevladavanje nepovoljnih životnih prilika i kriznih situacija što će pridonijeti boljoj integraciji korisnika u život zajednice. Za pilotiranje novih socijalnih usluga u okviru Europskog socijalnog fonda plus predviđeno je ukupno 9,8 mil. eura do kraja programskog razdoblja. U srpnju 2024. godine u okviru Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027. objavljen je natječaj *Inovativne socijalne usluge – odmor od skrbi (pilot projekt)* vrijedan 3 mil. eura, a ugovaranje projekata bit će u 2025. godini.

MJERA 51: Uvođenje novih profila radnika za pružanje socijalnih usluga

Zapošljavanje novih profila radnika za pružanje socijalnih usluga (socijalni mentor, obiteljski suradnik, suradnik u odgoju, njegovatelj za starije osobe odnosno dugotrajnju skrb) osigurat će se bolja kvaliteta života korisnika u vlastitim domovima i osigurati podrška članovima obitelji, područnim uredima Hrvatskog zavoda za socijalni rad.

MJERA 52: Utvrđivanje cijena socijalnih usluga za pružatelje socijalnih usluga u mreži temeljem jedinstvene metodologije za izračun cijena

Jednaki status korisnika socijalnih usluga neovisno o vrsti i statusu pružatelja usluge, jednak pristup prema svim pružateljima socijalnih usluga u mreži te postizanje cijene koja prati kvalitetu pružene usluge. S ciljem postizanja cijene socijalnih usluga koja prati kvalitetu pružene usluge uspostavljena je jedinstvena metodologija za izračun cijena socijalnih usluga. Radi lakše, brže i učinkovitije primjene metodologije razvijen je i pušten u rad IT sustav za upravljanje podacima za automatsko prikupljanje i analizu podataka te izračunavanje cijena za sve vrste socijalnih usluga sukladno utvrđenoj metodologiji.

MJERA 53: Unaprjeđenje procjene potreba u skladu s jedinstvenom metodologijom za procjenu potreba

U 2023. godini donesen je Pravilnik o jedinstvenoj metodologiji za procjenu potreba čime je omogućen ujednačeni pristup u procjeni potreba za sve korisničke skupine i sve socijalne usluge. Iste godine objavljen je ESF + ograničeni Poziv „Izrada županijskih socijalnih planova“ u okviru kojeg se financira pružanje podrške županijama u izradi županijskih socijalnih planova utemeljenih na jedinstvenom metodološkom pristupu. Završetak izrade županijskih socijalnih planova očekuje se u prvoj polovici 2025. godine, a isti će predstavljati podlogu u području planiranja razvoja socijalnih usluga kako bi se osigurala bolja regionalna ravnomjernost pružatelja usluga i povećala dostupnost socijalnih usluga.

MJERA 54: Poboljšanje infrastrukturnih kapaciteta za pružanje socijalnih usluga

U cilju osiguravanja odgovarajućih infrastrukturnih kapaciteta pružatelja socijalnih usluga kojima je osnivač RH kontinuirano se provode infrastrukturne aktivnosti (uređenje već postojećih prostora za pružanje usluga i otvaranje novih) poboljšanja prostornih uvjeta za što se redovito osiguravaju sredstva državnog proračuna. Na navedeni način podiže se kvaliteta pružanja socijalnih usluga i povećavaju se kapaciteti pružatelja radi obuhvata većeg broja korisnika.

MJERA 55: Zapošljavanje dodatnog broja radnika za pružanje socijalnih usluga

Zapošljavanjem dodatnog broja radnika poboljšat će i osigurati održivost razvoja socijalnih usluga. Provedbom mjere korisnicima će se osigurati kvalitetnije pružanje socijalnih usluga i dostupnost usluga u obitelji i zajednici. U cilju poboljšanja ljudskih potencijala pružatelja socijalnih usluga kojima je osnivač RH kontinuirano se zapošljavaju potrebni stručni i drugi radnici za pružanje socijalnih usluga za što se redovito osiguravaju sredstva državnog proračuna. Na navedeni način podiže se kvaliteta pružanja socijalnih usluga, povećavaju kapaciteti pružatelja radi obuhvata većeg broja korisnika i osigurava održivost socijalnih usluga razvijenih korištenjem sredstava EU fondova.

MJERA 56: Organiziranje edukacija i supervizije za podizanje kompetencija stručnjaka i udomitelja koji sudjeluju u pružanju socijalnih usluga

Usvajanjem novih znanja, vještina, profesionalnih i osobnih spoznaja unaprijedit će se profesionalne kompetencije stručnjaka i udomitelja čime će se ojačati stručni kapaciteti pružatelja socijalnih usluga. U sustavu socijalne skrbi kontinuirano se unaprjeđuju kompetencije pružatelja socijalnih usluga radi podizanja kvalitete socijalnih usluga i postizanja prilagodbe promjenama i potrebama u području pružanja socijalnih usluga. U tu svrhu osnovana je Akademija socijalne skrbi te su za navedene aktivnosti osigurana dodatna sredstva iz EU fondova u narednom razdoblju u iznosu od 16 mil. eura.

MJERA 57: Volontiranje kao doprinos u pružanju socijalnih usluga

Uključivanjem većeg broja volontera kod pružatelja socijalnih usluga omogućit će provođenje većeg opsega aktivnosti i dodatnih sadržaja u pružanju socijalnih usluga čime će se osnažiti kapaciteti pružatelja usluga, unaprijediti kvaliteta socijalnih usluga te povećati zadovoljstvo korisnika.

MJERA 58: Osposobljavanje pružatelja socijalnih usluga za održivi razvoj (organiziranje izobrazbe za stjecanje znanja, tehnika i vještina o izvorima i načinima prikupljanja sredstava; osnivanje društvenih poduzeća)

Pružatelji socijalnih usluga kontinuirano provode različite aktivnosti društvenog poduzetništva (primjerice kroz zadruge) pri čemu se korisnici aktivno uključuju u različite aktivnosti (primjerice poljoprivredne ili likovne) i na taj se način aktivno uključuju u život zajednice. Kako bi za daljnji razvoj socijalnog poduzetništva stekli i/ili proširili znanja i vještine u suradnji s Akademijom socijalne skrbi planirane su edukacije, a navedene aktivnosti dodatno će osnažiti kapacitete pružatelja socijalnih usluga.

4.4. BORBA PROTIV NASILJA NAD ŽENAMA, DJECOM I U OBITELJI

MJERA 59: Razvoj svijesti javnosti o neprihvatljivosti seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, njegovim pojavnim oblicima i posljedicama te mogućnostima zaštite žrtava

Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine u okviru Posebnog cilja 1. "Prevencija seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja" planirana je provođenje ove mjere putem medijske kampanje. Kao krajnji cilj provedbe medijske kampanje dat će se doprinos smanjenju broja slučajeva seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja.

MJERA 60: Jačanje kompetencija državnih službenika i stručnjaka različitih ustava koji pružaju pomoć i potporu žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja

Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja, za razdoblje do 2027. godine u okviru Posebnog cilja 2. "Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata" planirana je provedba ove mjere putem sustavne izobrazbe

stručnjaka, radi učinkovitijeg i pravovremenog pružanja pomoći žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uzneniravanja.

MJERA 61: Osiguravanje dostupnosti specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama seksualnog nasilja i seksualnog uzneniravanja

Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uzneniravanja, za razdoblje do 2027. godine u okviru Posebnog cilja 2. "Unaprjeđenje skrbi i osiguranje dostupnosti usluga podrške žrtvama seksualnih delikata" planirana je provedba ove mjere u cilju jačanja koordiniranog sustava podrške te ravnomjerne dostupnosti usluga sa jasno razvijenim kriterijima pružanja usluga i definiranoj vrsti usluga namijenjenih žrtvama seksualnog nasilja kao prepostavke njihovog što kvalitetnijeg i bržeg oporavka.

MJERA 62: Podrška djeci žrtvama i svjedocima kaznenih djela

Nacionalnim planom za prava djece, za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru Posebnog cilja 2, "Zaštita djece od svih oblika nasilja" planira se provedba ove mjere u svrhu osiguravanja zaštite prava i psihofizičkog integriteta djece žrtava nasilja i svjedoka kaznenih djela kroz pružanje dodatne stručne podrške.

MJERA 63: Podrška djeci žrtvama obiteljskog nasilja

Nacionalnim planom za prava djece, za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru Posebnog cilja 2, "Zaštita djece od svih oblika nasilja" planira se provedba ove mjere u svrhu pružanja posebne podrške djeci žrtvama obiteljskog nasilja, budući da nasilje u obitelji ugrožava sva djetetova prava te njegovu sposobnost adekvatne socijalizacije. Ujedno, nasilje predstavlja osobni, obiteljski i društveni problem koji značajno narušava kvalitetu života i mentalno zdravlje svih onih koji su mu izloženi, a posebno djece.

MJERA 64: Podrška djeci žrtvama i počiniteljima međuvršnjačkog nasilja

Nacionalnim planom za prava djece, za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru Posebnog cilja 2, "Zaštita djece od svih oblika nasilja" planira se provedba ove mjere u svrhu unaprjeđenja rada s djecom i roditeljima radi prevencije i suzbijanja međuvršnjačkog nasilja te provedbe verificiranih programa edukacije počinitelja međuvršnjačkog nasilja od strane obiteljskog centra.

MJERA 65: Uspostavljanje Alimentacijskog fonda (Donošenje Zakona o privremenom uzdržavanju)

Uspostavljanje Alimentacijskog fonda je dio programske politike Vlade Republike Hrvatske. Mjera će se realizirati kroz unaprjeđenje zakonodavnog okvira. Dnošenjem novoga Zakona o privremenom uzdržavanju unaprijediti će podrška uzdržavanju djece u slučajevima kada obveznik uzdržavanja ne ispunjava svoju obvezu utvrđenu ovršnom ispravom. Kroz povećanje iznosa privremenoga uzdržavanja, proširenje kruga korisnika prava, ostvarivanja prava u dužem trajanju i pojednostavljenjem postupka ostvarivanja prava postići će se bolja i efikasnija zaštita prava djeteta na uzdržavanje i poboljšati materijalna sigurnost djece te stvoriti bolji uvjeti za njihov rast i razvoj.

4.5. DJELOTVORNA JAVNA UPRAVA

MJERA 66: Unapređenje rada Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje

Implementacijom projekta Modernizacija IKT podrške Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje – eHZMO (financiran sredstvima NPOO-a) postići će se transformacija poslovnih procesa Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koja će obuhvatiti definiranje budućeg poslovnog modela, ključnih poslovnih procesa i organizacijske strukture, te informatizaciju poslovnih procesa kroz digitalizaciju, ubrzanje i smanjenje troškova temeljnih i potpornih poslovnih procesa korištenjem informacijsko – komunikacijske tehnologije (IKT). Krajnji rezultat provedenog ulaganja će biti povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada povećanjem učinkovitosti poslovanja HZMO-a kroz modernizaciju IKT sustava HZMO-a.

Projektom Digitalizacija arhive Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje – eArhiva (financiran sredstvima NPOO-a) pokrenut je s ciljem zaštite i dugoročnog ili trajnog čuvanja građe, ubrzavanja izvedbe procesa, pronalaženja i obrade dokumenata, usklajivanja poslovanja sa zakonskim propisima, uniformiranja poslovanja na svim razinama te reduciranja troškova u HZMO-u. Naime, HZMO posjeduje na svim lokacijama oko 4,5 milijuna spisa što iziskuje velike troškove arhivskog prostora od kojih je jedan dio i u najmu. Stoga je uspostavljeno jedinstveno mjesto trajne pohrane arhivske građe uvođenjem sustava za upravljanje digitalnom arhivom, a u tijeku je digitalizacija dijela postojeće građe od 50.000.000 stranica. Provedbom projekta osigurati će se praćenje zakonskih rokova vezanih uz pohranu građe te izlučivanje u skladu s važećim zakonodavnim okvirima.

Projekt Razvoj ljudskih potencijala (sufinanciran sredstvima ESF+) je nastavak unapređenja i modernizacije poslovanja HZMO-a kroz razvoj ljudskih potencijala. Uzimajući u obzir osnovnu djelatnost HZMO-a, odnosno provedbu mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti, provedbu postupka rješavanja o pravu na doplatak za djecu te rješavanje o pravu na nacionalnu naknadu za starije osobe, HZMO ima važnu ulogu na tržištu rada, te je s obzirom na fluktuaciju zaposlenika, umirovljenje i digitalizaciju poslovnih procesa nužno kontinuirano provoditi ulaganja u razvoj ljudskih potencijala s ciljem unaprjeđenja rada kako samih zaposlenika tako i cijele organizacije. Praćenjem promjena na tržištu rada HZMO je svjestan da se ulaganjem u ljudske potencijale osigurava konkurentnost na tržištu rada kao i smanjenje fluktuacije zaposlenika. Planiranim edukacijama osporobiti će se 170 zaposlenika HZMO-a do kraja završetka projekta koji je planiran u prvom kvartalu 2029., a daljnjim ulaganjem u sustav ljudskih potencijala HZMO-a će se omogućiti veća učinkovitost, ažurnost i kvaliteta poslovanja te podići razina zadovoljstva zaposlenika unutar organizacije tako i vanjskih korisnika usluga.

Mjera je usklađena s Programom rada Vlade Republike Hrvatske 2024. - 2028., Prioritet 3. Pravedna Hrvatska, Cilj 3.5. Djelotvorna javna uprava.

4.6. DOSTUPNIJI I ODRŽIVIJI ZDRAVSTVENI SUSTAV

MJERA 67: Unaprjeđenje znanja o mentalnom zdravlju djece kod svih relevantnih dionika stručnjaka u sustavima: odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi

Nacionalnim planom za prava djece, za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru Posebnog cilja 1. "Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti djece" planira se provedba ove mjere u svrhu ranog prepoznavanja psihičkih poremećaja kod djece od strane stručnjaka u sustavu zdravstva, odgoja i obrazovanja te socijalne skrbi radi pravovremene zaštite mentalnog zdravlja djece i povećanja njihove psihološke otpornosti.

MJERA 68: Podrška roditeljstvu u obiteljima u riziku

Nacionalnim planom za prava djece, za razdoblje od 2022. do 2026. godine u okviru Posebnog cilja 1. "Suzbijanje diskriminacije i socijalne isključenosti djece" planira se provedba ove mjere u svrhu osnaživanja roditelja i razvoja njihove kompetentnosti s ciljem unaprjeđenja dobroti djeteta te optimizacije djetetovog razvojnog potencijala.

U prilogu Provedbenog programa nalazi se Prilog 1. tablični prikaz Provedbenog programa, koji čini njegov sastavni dio i u kojemu su definirani ciljevi iz Programa Vlade Republike Hrvatske za 2024.- 2028., naziv mjeru, svrha provedbe mjeru, procijenjeni trošak provedbe mjeru za razdoblje 2025.- 2028., programi u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2024. godinu i poveznica na izvore financiranja u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2024. godinu, oznake mjeru, ključne točke ostvarenja, rokovi provedbe i pokazatelji rezultata mjeru.

KLASA: 400-06/24-01/11

URBROJ: 524-02-02-01/1-2

Zagreb, 13. rujan 2024.

Prilog 1.: Tablični prikaz (.xsls elektronski format)

